

aangezien dan wellicht Australiërs als de minister van buitenlandse zaken Evatt via Kendall invloed zouden krijgen op de in Indië te voeren propaganda. Inderdaad werd aan Kendall één Britse onderzeeboot voor één tocht ter beschikking gesteld. In juli berichtte hij aan Londen dat hij dacht, 'that all the hadji-party can be sent in at the western end of Java without risk for the people' (de andere geheime agenten) 'who are already there' (er was geen enkele in vrijheid).¹ 'All the hadji-party' vertrok evenwel niet. Van der Plas had de twintig, zo stelde hij in juli op schrift, 'persoonlijk afgericht op subversieve religieuze propaganda' – ook de *Nefis* was toen bij het plan betrokken, besloten was de eerste groep die zou vertrekken en die na zes maanden weer zou worden opgehaald, geen radio mee te geven, en haar rol op het gebied van de militaire spionage was in overleg met Spoor (inmiddels tot majoor bevorderd) beperkt: 'Uitdrukkelijk (is) opdracht gegeven, naar militaire objecten en gegevens in geen geval te vragen en slechts oog en oor open te houden voor eventueel loskomende gegevens.'²

Van de twintig werden er, voorzover bekend, slechts twee naar Java overgebracht die, wat ook hun verder lot geweest mag zijn, in elk geval niet naar Australië zijn teruggekeerd, zodat ook deze operatie niets heeft opgeleverd. Met de achttien overigen bleef van der Plas zich bezig houden: sommigen werden aan de *Nigis* verbonden en schreven artikelen voor het tijdschrift *Penjoeloeh*, anderen werden huisbewaarder in de *Roemah's Indonesia*, de Indonesische tehuizen. Verscheidenen van die achttien maakten onder de in Australië aanwezige Indonesiërs ijverig propaganda voor de Islam en boekten daarbij, zo deden zij per brief aan de in Mekka achtergebleven bedevaartgangers weten, aanzienlijke successen.

★

Nu dan de ingreep waartoe het in Australië kwam na dat jaar van mislukkingen op het gebied van de *Special Operations*.

Aangezien alle resultaten waren uitgebleven, uitte het hoofd van de *Intelligence Service* van de Australische marine in september '42, aldus van

¹ Brief, 20 juli 1943, van het *War Office* aan het dep. van koloniën (a.v., M 180, A 7.0). ² Van der Plas, 'Memorandum' (z.d.) (a.v., Alg. Secr., Eerste Zending, XXIV, 20-1).